

גנזי המלך

58 קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת ארבע נופות

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

הלשון היא קולמוס של הלב

לא כל מה שהאדם אומר בפיו בא מהלב. ולא כל לב שומע. לכן אומרים חכמים שצריך שיהיו פיו ולבו של האדם שוים. מתוך הרצאה של הרב אמנון יצחק

האם זה אומר שהוא בוטח? לא בטוח!! הוא יכול להיות רחוק מזה. אתן לכם שתי דוגמאות מהגמרא מה נקרא בטחון מוחלט. מעשה ראשון: ברבי יהודה בר אילעאי שהיה תנא קדוש, צדיק, חסיד גדול, שהיה בוטח בה' במאת האחוזים. הוא היה עני מרוד, לא היה לו כסף כלל וכלל. לו ולאשתו היה מעיל משותף, בשעה שהיא יוצאת עם המעיל הוא צריך להשאיר בבית וכן להיפך. המעיל לא היה בו איסור של "ולא ילבש גבר שמלת אשה", כיון שזה היה מעיל 'פרווה', שהוא מתאים גם לגברים וגם לנשים.

פעם אחת גזר רבן שמעון בן גמליאל תענית ורבי יהודה לא הגיע לבית המדרש. שאלו מדוע לא הגיע? היה מי שאמר כנראה שאין לו את המעיל. שלחו לו אדם עם מעיל כדי להביאו. בשעה שפתח את הדלת וראה את האדם עומד עם המעיל, הביין את המעשה. אמר לו: וכי אתה חושב שאני חסר? התכופף למחצלת שעל הרצפה, הגביה אותה והנכנס ראה כסף וזהב לרוב. ואם יש לו כסף וזהב לרוב, למה הוא חסר מעיל? אלא באמת היה באפשרותו של רבי יהודה בר אילעאי שיהיה לו כסף וזהב לרוב, רק שהוא לא רצה ליהנות בעולם הזה ממה שלא קבל כמתנת שמים. הוא בטח שהקב"ה לא יבייש אותו שאין לו מעיל וכשהוא הרים את המחצלת, הוא ידע שאין שם כסף וזהב, אבל היה בטוח שכשיגביה אותה, הנכנס יראה כסף וזהב - וכן היה. זו מדרגת בטחון של החי בה באמת.

מעשה שני: באשתו של רבי חנינא בן דוסא שגם הוא היה צדיק גדול, גדול הדור, כולם היו באים להתברך אצלו ובכל יום היתה בת קול יוצאת ומכרזת: 'חנינא בני, כל העולם ניוון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרוכין מערב שבת עד ערב שבת.'

המשך בעמ' 6 <<<

אותו דבר גם לגבי השומע. התורה אומרת שצריך "לב שמע", הידעתם שגם הלב שומע? כמה שהאדם מכין את הכלי הזה שנקרא 'לב' לקבל, כך הוא שומע! כמאמר החכם מכל האדם: "ונתת לעבדך לב שמע לשפט את עמך להבין בין טוב לרע פי מי יוכל לשפט את עמך הפכד הזה: נייטב הדבר בעיני ד' כי שאל שלמה את הדבר הזה". יש אנשים שבשמיעת האזן הם מצוינים,

אבל לתרגם את זה לשפת המעשה, להלכה, לקיים ולחיות על פי זה, הם רחוקים כי אין להם "לב שמע". זאת אומרת הדברים מגיעים אל קודקודם ושם הם נעצרים. לכן כתוב "וידעת היום והשבת אל לבבך", לא מספיק להשיג את הדברים בשכל אלא צריך שירדו גם אל הלב, שיתישבו על לבו של האדם, ברגע שהדברים יושבים על לבו של האדם הם הופכים להיות חלק מאישיותו, ממילא כמו שהוא מכיר ומבין, כך הוא חי כמאמר הכתוב: "וצדיק באמונתו יחיה". זאת אומרת הוא חי באמת, על פי האמונה שיש בלבו.

יתכן שמי מאתנו חושב שיש לו מידת בטחון והוא מדבר על זה ומצטט פסוקים: "בטח בה' נעשה טוב" ו"הבוטח ביהוה חסד יסוכבנו" "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו". בזה שהוא יודע כמה פסוקים,

כל היתרון של אדם על הבהמה הוא בכך שלאדם יש את כח הדבור. כח הדבור פרושו, לא כתוכי המצפצף ואינו יודע מה מצפצף, אלא כמו שכתוב בתורה "ויפח באפיו נשמת חיים והי האדם לנפש חיה" ואומר תרגום אונקלוס: 'ונפח באפוהי נשמתא רחיי והות באדם לרוח ממלא'. כשהאדם מדבר, פירושו של דבר שזה בא מתוכיותו, מתוך לבו. 'הלשון היא קולמוס הלב', מה שהאדם אומר בפיו זה לא תמיד מהלב, לכן חכמים ז"ל אומרים: שיהיו 'פיו ולבו שוים'.

יש הרבה דברים שהאדם משיג בשכלו, אבל זה לא מתישב לו בלבו והוא מדקלם את הדברים, אך דברים אלה אינם מושרשים בתוכו.

יש שיוודע לומר דברים נפלאים, אבל כח ההשפעה שלו הוא מועט, כיון שהם מן השפה ולחוץ. אבל יש המדברים מתוך לבם, מתוך הכרתם, מרוחם הגבוהה וזה משפיע הרבה מאד.

היתרון של כל אדם על חברו זה בכח ההכרה שלו, האם הוא מכיר במה שהוא אומר, או לא. וכמה שרוחו של אדם גבוהה במעלתה יותר, כך מילולו גבוה יותר, משפיע יותר.

רוח גבוהה באדם, זה אומר שמבחינה רוחנית הוא בעל מעלה, הוא מכיר את הסבות להמצאותו בכריאה והתפקידים המוטלים עליו, ממילא הדברים שהוא מדבר נובעים מפנימיות הכרתו ומשפיעים יותר על אחרים.

לדוגמא: כשרואים אמא כוכה רבים בסביבתה יבכו גם כן. היא לא אמרה כלום, פשוט הלב שלה דיבר, הלב שלה בכה. זאת ראו על שפתותיה וכולם הרגישו. כי 'דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב'. אבל יש אנשים שלא יודעים לבכות כמו אמא וכולם יצחקו כשישמעו אותם, כי זה לא יוצא מן הלב אלא מהפה.

תפילה

ברכת ישתבח

ט"ו שבחים שברכת ישתבח מול ט"ו שבחים שברכת אמת ויציב

הרב יוסף ירושלמי
מיוחד לגנזי המלך

כתב רבינו בחיי (שמות כה, ז) דברים מדהימים ביותר בענין מנין הט"ו שבחים ואלו דברים:

יש לך לדעת כי הזכיר הכתוב בפרשה זו של התרומה ט"ו מינים וכנגדן מצינו בפסוק בראשית ט"ו הברות מן הנקוד חוץ מהעבדים (רצונו לומר הנקודות חוץ מהשואי"ן והחטף סגול), כי המשכן דוגמת בריאת העולם.

גם כנגדן נמצאו ט"ו פעמים ת"ק פרסה בשבעה רקיעים, כי עובי כל רקיע ורקיע הוא ת"ק פרסה ובין רקיע ורקיע ת"ק הרי י"ג פעמים ת"ק ויש למעלה מראשי החיות רקיע שהוא

ת"ק הרי י"ד פעמים ת"ק, בין שמונה הרקיעים עד רגלי החיות ת"ק פרסה, הרי יחד ט"ו.

וכנגדן תקנו חכמי האמת במזמור **'ישתבח'** ט"ו שבחים שיש בו. ובאחרונה

אנו אומרים **'לשמך הגדול'**. וכנגדם תקנו ט"ו שבחים ב'**אמת ויציב**', לפי שכל השבח ההוא נקשר בווי"ן בתחילת התיבה, חוץ ממלת **'אמת'** שהיא בראשו והוא שמו של הקב"ה כענין שנאמר: (ירמיה י, **'וה' אלקים אמת'**).

וכנגדן אמר דוד ט"ו שבחים להקב"ה; (דה"א כ"ט) **'לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כל פשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש: והעשר והפבור מלפניך ואתה מושל בכל ובידה כח וגבורה ובידה לגדל ולחזק לכל'**.

וכנגדן הזכיר ט"ו פעמים **'שיר המעלות'**. וכנגדן מצינו ט"ו תיבות בפסוק (דברים כ"ו) **'את ה' האמת'** וגו'. וכנגדן ט"ו תיבות ב'**ברכת כהנים'**. עד כאן תמצית דבריו, הפלא ופלא!

בנוסף לכך מצינו בספר דעת זקנים

לרבותינו בעלי התוספות (שמות לח, כא) על הפסוק **'אלה פקודי .. העדת'** ואלו דבריהם: שהיה המנין עדות למשה, כי בשעה שחשדוהו ליציני הדור שגנב שקלים ממלאכת המשכן. אמר להם משה: **'רוצה אני שיהא המשכן עדות'** וחזרו ומנו ומצאו שהושמו בווי"ן לעמודים. ודרשוהו חכמים ממה שכתוב: **'והמלאכה היתה דים'**

קח ראשי תיבותיו של הפסוק ויעלו יחד ט"ו ווי"ן, כלומר ט"ו יותר. ומיד נתן משה ט"ו שבחות להקב"ה והן במזמור **'ישתבח'** **'שיר ושבחה וכו'** וכנגדן נאמרו ט"ו **'ברוך'** במזמור **'ברוך שאמר'**. וכנגדן ט"ו ווי"ן ב'**אמת ויציב'** וכו'. מדהים!

ועתה אחי היקר, בא וראה עד היכן עמוקה היא עצת חכמינו ז"ל ותקון התפילה הנעשה ביד אנשי כנסת הגדולה מדויק להפליא בכל תיבה ותיבה ובכל אות ואות ואף שאנו בעניותינו אין אתנו יודע עד מה, מ"מ עלינו לדרקק בלשונונו שלא להבליע וק"ו שלא לחסר שום תיבה ואות מנוסח התפילה המקובל אצלנו מאבותינו וד' אלקים ישמע תפילתינו באהבה וברצון, אמן. ■

גנזי המלך מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

שו"ת 'חברותא'

מערכת 'חברותא'
מיוחד לגנזי המלך

החובה לקום בפני ירא שמים שאינו מוכר כתלמיד חכם שבת דף ל"א ע"ב

שאלה: רצוני לברר, האם יש חובה לקום בפני אדם שהוא מוחזק לירא שמים, אף שאינו ידוע כתלמיד חכם.

תשובה: בדף ל"א ע"ב מסופר על רבי סימון ורבי אלעזר שעבר לפניהם רבי יעקב בר אחא ואמר רבי אלעזר: "בא נקום מפניו שאדם ירא חטא הוא" ורבי סימון אמר: שיש לקום מפניו שתלמיד חכם הוא והשיב רבי אלעזר: שהוא ממעט בכבודו, משום שמעלת ירא חטא גדול יותר, שמיום שחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים

גדר החיוב לקום בפני ת"ח

בקדושין (ל"ג:) מסופר; ששמואל אמר לרב יהודה, שיש לו חיוב לעמוד מפני אביו (למרות שהוא גדול בתורה יותר מאביו) משום שאביו בעל מעשים.

וכתב הר"ן (שם י"ד: ד"ה אמר) וזה לשונו: נראה לי שכל שמוחזק כבעל מעשים ואין בעינינו, עומדין מפניו, שלא צותה התורה בחכם אלא מפני שהחכמה מביאה לידי מעשים, אלא שלא פירשה התורה כמעשה כמו שפירשה בחכמה, לפי שאין הכשר המעשה גלוי כמו שיתרון החכמה נראה לכל.

וניתן לומר שאף זו היא כונת רבי אלעזר הנ"ל, שסבור שעיקר החיוב לעמוד מפני תלמיד חכם הוא מצד שהתורה מביאה לידי יראת חטא ולכן

שבח ירא חטא ששיבח לרבי יעקב בר אחא גדול יותר.

דעת הטור

כתב הטור: (יור"ד סי' רמ"ד-י"ב) ומי שהוא חסיד ובעל מעשים הכל צריכים לעמוד מפניו אפילו הגדולים ממנו בחכמה הרבה. וביאר הבית יוסף שמקור דברי הטור הוא מדברי הר"ן הנ"ל והוסיף שכן מבואר מדברי רבי אלעזר בגמ' בשבת הנ"ל. הרי שהשווה הבית יוסף דעת רבי אלעזר לדברי הר"ן הנ"ל.

הרמב"ן (הור"ב בר"ן שם) חולק על דעת הטור וסובר שאין חובה לקום בפני ירא חטא ובעל מעשים רק בפני התלמיד חכם. אבל הב"ח והש"ך (סק"י) והט"ז (סק"ו) כתבו שיש להחמיר כדעת הר"ן והטור, שיש חובה לעמוד בפני בעל מעשים. ■

מעשה נורא

מידה כנגד מידה

מעשה שאירע לאנשי דפוס סלביטא שדיברו סרה ברבי עקיבא איגר

ונשמע מזה למלך, ויען ויאמר: "וכי כך אומרים על שופטי שנוטלים שוחד?" והכירו הציבור שהוא מדה כנגד מדה, שהקב"ה תובע על מה שאמרו, על שופטי הקב"ה, שלקחו שוחד

ויש לדעת דבר נורא - כי אם נענש כאן בעוה"ז יותר טוב לו, כי העוה"ז זה רק זמני... אבל אם נשאר לו העונש לעוה"ב, שם זה נצח - וזה נורא! ■

ואחר כך דיברו אנשים, שהשופטים של משפט זה היו משוחדים

בואו וראו כמה חמורה כל תיבה שלא נזהרים לדבר בתלמידי חכמים, מהמעשה שהיה עם בעלי דפוס סלביטא שדיברו על הגרעק"א (רבי עקיבא איגר) ואמרו שבנו הגר"ש לקח שוחד והשפיע על אביו, והקפיד הגר"ע ואמר: "שהיום הוא כבוד התורה של הדור...."

ואף שהיו ממש צדיקים והקפידו על קלה כבחמורה, אבל לא עמדו בנסיון שהיה להם בפרנסתם ולבסוף משומד אחד תלה עצמו בביתם, ונעשה עליהם

תורה

כי הם חייך ואורך ימין

על ערך הלמוד של הסטייפלער זצ"ל ובנו הגר"ח

להתפעל. שהרי התורה חיים היא וכי מה יש להתפעל מאדם העובר טפולים קשים כדי לחיות? אבל רבי פרידא וכי היה מוכרח ללמוד עמו?

ושוב שאלו את הגר"ח קנייבסקי על מה שכתב ה'חפץ חיים' זצ"ל (לקוטי הלכות יומא לה ע"ב) שענין ה'מבזבו אל יבזבו יותר מחומש' הוא רק בצדקה, אבל לא לענין תורה. ועוד כתב (באהבת חסד כ ד) שאף לענין החזקת התורה יוכל לבזבו יותר מחומש (בשם השיטה המקובצת כתובות מט) ויש להבין במה שונה מצות תלמוד תורה משאר המצוות? והשיב "כי הוא חייך ואורך ימך וכל אשר לו יתן בעד נפשו".

פעם בא אברך לפני הסטייפלער זצ"ל ואמר לו שהיום הוא יום השנה לפטירת אביו. האם יסע לירושלים לפקוד את קברו? ענהו לעלוי נשמת אביך שב ותלמד בזמן זה". ■

ובלעדיה למה לו חיים... הגאון רבי יוסף גריינימן בא פעם למרן ה'קהלות יעקב' ומצאו קודח בחוס גבוה. אמר לו רבנו: "קשה ללמוד כשיש חוס אבל קשה יותר שלא ללמוד".

אמרו לבנו הגר"ח קנייבסקי משמו של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, 'העולם' מתפעל מרבי פרידא שלמד עם תלמידו ארבע מאות פעמים כל דבר עד שהבין (ערובין נד ע"ב) ואני מתפעל מהתלמיד, שהיה מוכן ללמוד כל דבר ארבע מאות פעמים... נענה ואמר: "מהתלמיד אין מה

סח הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל: בחדש האחרון לחיי הגאון בעל ה'קהילות יעקב' רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל כששכב על ערש דוי והתיסר במכאוביו, לא הניח שיעשו בו טפולים שונים מחשש שהטפולים ימנעו ממנו את האפשרות ללמוד תורה. אמרו לו: "שמא יש בכך משום פקוח נפש?" והשיב עיקר הפקוח נפש לדידי אם אוכל ללמוד!...! רואים בכך במוחש קיום דברי הרמב"ם: 'וחיי בעלי החכמה ומבקשיה בלא חכמה, כמיתה הם חשוכים'! (ריש פרק ז מהלכות רוצח) - כל חיותו מלמוד התורה

מעשי גדולים

הנעלבים ואינם עולבים

מדוע בכה ר' שלמה זלמן, אחיו של רבי חיים מולוז'ין, כשהעליבו אותם?

ביסורים" ואילו אני לא הרגשתי שמחת לב מגידופיו, על כן אני בוכה ומצטער, ומתי אכונן הנהגתי כדעת חכמינו ועל זה כדאי לבכות. ■

חירפו אותנו. השיב רבי זלמן: "חלילה לי, אין אני בוכה על הגידופים שספגנו. אלא להם מקום ללון. הם המשיכו ונסעו משם בלילה. ברור ראה רבי חיים את אחיו רבי זלמן והנה הוא בוכה. אמר לו: "למה אתה בוכה בכיה של חנם? אני לא נתתי לבי לכל הדברים אשר

פעם נסעו בדרך האחים רבי חיים ורבי שלמה זלמן מולוז'ין. בכואם למלון, דיבר איתם בעל האכסניה קשות, העליב אותם ולא נתן להם מקום ללון. הם המשיכו ונסעו משם בלילה. ברור ראה רבי חיים את אחיו רבי זלמן והנה הוא בוכה. אמר לו: "למה אתה בוכה בכיה של חנם? אני לא נתתי לבי לכל הדברים אשר

פרשת במדבר

”וּבְנִסְעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם”

הלויים, כלפי המשכן - הם כמו זבולון, כלפי יששכר

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד לגנזי המלך

”וַיְרִדְבָר ד' אֵל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַהֲדָר לְחֹדֶשׁ הַשְּׁנַיִם...” (במדבר א', א')

”אֲךָ אֵת מִטַּה לְוִי לֹא תִפְקֹד וְאֵת רֵאשֵׁים לֹא תִשָּׂא...” (במדבר א', מ"ט)

אומר רש"י: ”אֲשֶׁר נִקְבּוּ - לוֹ כֹּאן בְּשֵׁמוֹת” מה זה ”כֹּאן”? כֹּאן כְּתוּב רַק שְׁלֹמִיאֵל בֶּן צוּרִישַׁדַי וְלֹא יֵתֵר שְׁמוֹתָיו שֶׁהִגְמֵרָא מוֹנֵה וְשִׁבְהֵם רִמּוֹ הַחֲטָא שְׁלֹו, כִּיּוֹן שְׁכֹאן עֲדִין לֹא חֲטָא!

אומר רש"י: ”אֲךָ אֵת מִטַּה לְוִי לֹא תִפְקֹד - כְּדֹאֵי הוּא לְגִיּוֹן שֶׁל מֶלֶךְ לְהִיּוֹת נִמְנָה לְבִדְרָו.”

כשמונו את בני ישראל, האם מנו אותם עם כסף, או בלי כסף?

רש"י בפסוק ב', אומר על המלה ”לְגִלְגָּלְתָם” - ”עַיִן שְׁקִלִים, בְּקַע לְגִלְגָּלְתָּ.”

שואל רבי יהונתן איבשיץ על הכתוב בהמשך ”כֹּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַר סִינַי” (א', י"ט): לכאורה היה צ"ל להפוך את סדר הפסוק, דהיינו: וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַר סִינַי - כֹּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה?

ועונה רבי יהונתן איבשיץ: ”כֹּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה” במחצית השקל (פר' כ"י-תשא'), כך: ”וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַר סִינַי” עם מחצית השקל. ממילא ברור שהמפקד היה בכסף וכדי שלא יהיה בהם גנף.

כשד' צוה את משה למנות את הלויים מבין חדש ומעלה, שאל משה רבנו את ד': באיזה אופן ניתן למנות את הילדים הקטנים בני החדש? הלא הם לא יכולים לתת מחצית השקל?!

אמר לו ד' שהוא ילך למנות - וד' יאמר לו כמה ילדים יש בכל מקום. כלומר, לגביהם זה יתבצע ללא מחצית השקל; ואיך זה מסתדר עם עין הרע? מה עם הגנף? ובכלל למה כשסופרים, יש עין הרע?

ראשית, מה זה עין הרע? אומר ה'חזון איש': בשעה שמתפעלים בני אדם על מציאות מוצלחת מעמידים מציאות זו בסכנה. כלומר: כאשר אדם מתפעל התפעלות גדולה מדבר מסוים, אזי בודקים מלמעלה אם באמת ראוי לו לאותו אוביקט להיות כזה; מידת הדין חוקרת על הבן אדם. לכן כתוב ברמב"ן שאפילו אבא על בנו - יכול לעשות עין

אומרים חז"ל: בשלשה דברים ניתנה תורה: באש, במים ובמדבר. אומר רבי מאיר שפירא מלובלין: יהודים מקיימים את התורה בכל תנאי ובכל מצב, בין במסירות נפש פרטית, או צבורית ובין כשהתנאים קשים לאורך זמן.

ובשלשה דברים ניתנה התורה: באש: אברהם אבינו קפץ לכבשן האש וזאת היתה מסירות נפש פרטית.

במים: שבט יהודה ובראשם נחשון בן עמינדב, נכנסו ראשונים למים; וזאת היתה מסירות נפש צבורית.

במדבר: עם ישראל נדר במדבר ארבעים שנה בתנאים קשים ושומר את התורה במסירות נפש לאורך זמן.

”וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשֵׁמוֹת” (במדבר א', י"ז)

אומר רש"י: ”הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה - אֵת שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי נְשִׂאִים הַלְלוּ; אֲשֶׁר נִקְבּוּ - לוֹ כֹּאן בְּשֵׁמוֹת.”

שואל ה'גן רווה: מה מוסיף רש"י בשתי המילים: 'לו כֹּאן'?

הגמרא (סנהדרין פ"ב:) אומרת: 'אמר רבי יוחנן חמשה שמות יש לו: זמרי וכן סלוא ושאוול וכן הכנענית ושלומיאל בן צורישדי. זמרי - על שנעשה כביצה המזורה. בן סלוא - על שהסליא עונות של משפחתו. שאול - על שהשאל עצמו לדבר עבירה. בן הכנענית - על שעשה מעשה כנען. ומה שמו? שְׁלֹמִיאֵל בֶּן צוּרִישַׁדַי שְׁדֵי שְׁמוֹ.”

רק שם אחד הוא שמו האמיתי. בכל מקום שכתוב בתורה ”אֲנָשִׁים”, הכונה לאנשים חשובים וצדיקים ואיך יתכן לומר שמשה רבנו לקח את האנשים האלו שנקראו בשמות וְשְׁלֹמִיאֵל בֶּן צוּרִישַׁדַי בתוכם - והוא רשע?!

כל בעיה למנות אותו ללא כסף.

”...וּבִכְחַנַת הַמִּשְׁכָּן יִקְיֹמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזָר הַקָּרֵב יִמָּת” (במדבר א', נ"א)

הגמרא בסוף מסכת מכות (כ"ד:): מספרת: על רבי עקיבא וחכמים שהיו עולים לירושלים. כיוון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים. התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק.

אמרו לו: ”מפני מה אתה מצחק?” אמרו להם: ”מפני מה אתם בוכים?” אמרו לו: ”מקום שכתוב בו: 'וְהָזָר הַקָּרֵב יִמָּת' (במדבר א', נ"א) ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה?!”

אמר להן: ”לכך אני מצחק, דכתיב: 'וְאָעִידָה לִי עֵידִים נְאֻמָּנִים אֵת אֹרֵייהָ הַכֹּהֵן וְאֵת זִכְרֵיהֶן בֶּן יִבְרָכְיָהוּ'” (ישעיהו ח', ב').

וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני? אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה. באוריה כתיב: ”לִכֵּן בְּגִלְגָּלְתָם צִיּוֹן שְׂדֵה תַחְרַשׁ וִירוּשָׁלַם עִיּוֹן תַּהֲרֶה וְהָרַ הַבַּיִת לְבָמֹת” (מיכה ג', י"ב) בזכריה כתיב (ח', ד'): ”עַד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וְזִקְנֹת בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַם. עַד שֶׁלֹא נִתְקַיְיֵמָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אֹרֵייה, הִיִּיתִי מִתִּירָא שְׁמֵא לֹא תִתְקִיֵם נְבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה; עַכְשֵׁיו שֶׁנִּתְקַיְיֵמָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל אֹרֵייה, בִּידוּעַ שֶׁנְּבוּאָתוֹ שֶׁל זְכַרְיָה מִתְקַיְיֵמָת”.

אומר ה'חתם סופר': רמו על ר' עקיבא והמעשה הנ"ל בהפטרה של תענית צבור במנחה, שאומרים כך: ”וּבְנֵי הַנֶּכֶד הַנְּלוּיִם עַל ה' לְשָׂרְתוֹ וְלֹאֲהַבָה אֵת שֵׁם ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעֵבְדִים כֹּל שְׁמֵר שְׁבֶת מַחְלָלוֹ וּמְחַזְּקִים בְּבְרִיתִי: וְהַבִּיאֹתִים אֵל הַר קָדְשִׁי וְשִׁמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלְתִּי עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים”

”וּבְנֵי הַנֶּכֶד הַנְּלוּיִם עַל ה' לְשָׂרְתוֹ...” (ישעיהו נ"ו ו'-ז'). מי אלה בני הנכר? רבי עקיבא היה בן גרים (רב נסים גאון לברכות כ"ז:).

”וְלֹאֲהַבָה אֵת שֵׁם ה'” שרבי עקיבא היה אומר (ברכות ס"א:): ”כֹּל חַיִּי הִיִּיתִי מִצְטַעַר מִתִּי יְבוֹא פְסוּק זֶה לִידֵי וְאִקְיִימְנָו” (”וְאֲהַבָה אֵת ה' אֱלֹקֵיהָ... וּבְכָל נַפְשָׁהּ...”) ”לְהִיּוֹת לוֹ לְעֵבְדִים”.

”כֹּל שְׁמֵר שְׁבֶת מַחְלָלוֹ” יש מחלוקת בין רבי עקיבא לרבי אליעזר בן הורקנוס, האם שבות (מלאכה שנאסרה בשבת מדרבנן ולא מהתורה) דוחה את השבת

כקרבן פסח, או לא? רבי עקיבא סובר: ששבות לא דוחה את השבת (פסחים ס"ט.). ”וּמְחַזְּקִים בְּבְרִיתִי” יש עוד מחלוקת בין רבי עקיבא לרבי אליעזר (שבת ק"ל): ”רבי אליעזר אומר: אם לא הביא כלי בערב שבת מביאו בשבת, אמר רבי עקיבא: כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת” (ומצות מילה נדחית).

”וְהַבִּיאֹתִים אֵל הַר קָדְשִׁי וְשִׁמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלְתִּי” כולם בוכים ורבי עקיבא צוחק ”כִּי בֵיתִי בֵית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים” ודוקא כשהכל - גוים ובע"ח - מסתובבים במקום שכתוב בו: ”וְהָזָר הַקָּרֵב יִמָּת”.

למה? כי רבי עקיבא יודע ש”עוֹלְתֵיהֶם

”וּבְחִיָּהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי” (עוד יבנה בית המקדש ונקריב קרבנות). ומנין הוא יודע זאת? כשהוא רואה ש”כִּי בֵיתִי בֵית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים”, (כשנבואת אוריה מתקיימת, אזי ברור שנבואת זכריה מתקיים).

”וּבְנִסְעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְכַחַת הַמִּשְׁכָּן יִקְיֹמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם...” (במדבר א', נ"א)

אומר ה'כתב סופר': על דרך דרוש והוא אומר שזה רמו על דרך הלצה, שהלויים כלפי המשכן, הם כמו זבולון כלפי יששכר. כמו שזבולון מחזיק את יששכר הת"ח, שישב ולמד כל היום, כך הלויים כלפי המשכן. וממילא, כשיששכר יושב באהל ולומד תורה הרי זבולון דואג לו; אך אם יששכר יתחיל להסתובב ברחובות ומבוזה בכך את התורה וזבולון יאמר לו ”בלי טובות” ומורידים את הת"ח מגדולתו ואינו ראוי לכבוד.

וזה רמו בפסוק נ"א: ”וּבְנִסְעַ הַמִּשְׁכָּן” (כשיששכר נוסע לטייל) אזי ”יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם” (זבולון לא תומך בו). אבל ”וּבְכַחַת הַמִּשְׁכָּן”, (כשהוא יושב ולומד) - אזי ”יִקְיֹמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם”.

במפקד אצל ישראל כתוב: ”לְגִלְגָּלְתָם” ל”בֵּית אֲבֹתָם” ואילו אצל הלויים לא כתוב: ”לְגִלְגָּלְתָם” וכן לא כתוב כך אצל הבכורים, כשמונו אותם מבן חדש ומעלה.

למה רק אצל בני ישראל כשמונו אותם מגיל עשרים ומעלה כתוב ”לְגִלְגָּלְתָם”?

אומר המדרש: (בית המדרש ד'), שמלך השדים הציג בפני שלמה המלך אדם עם שני ראשים. השאלה היתה איך אדם כזה יכול להניח תפילין? והתשובה היתה שאדם כזה לא יכול לחיות יותר משנה אחת ומכאן ברור שמי שמגיע לגיל עשרים יש לו רק גלגולת אחת, אחרת לא היה מאריך ימים. אבל אלו שמונים אותם מגיל חדש ומעלה, הבכורים והלויים, יכול להיות שיש להם שתי גלגולות והם רק בן אדם אחד. לכן צריך למנות את האדם ולא את הגולגולת.

במעמד החופה הרב, מסדר הקדושין, מברך: ”ברוך אתה... מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקדושין”. רואים שד' קידש אותנו. האם היתה חופה ואח"כ קדושין או להפך?

בעצם השאלה מתעוררת עוד קודם לכן: ”וְהִתִּיר לָנוּ אֵת הַנְּשׂוֹאוֹת לָנוּ עַיִן חוֹפֵה וְקֹדֶשִׁין” וצ"ל ע"י קדושין וחופה?!

התשובה היא, שהחופה היתה במעמד הר סיני, כשד' החזיק את ההר מעליהם כמו חופה. ויוצא שהקדושין היו ביום שהוא לימד אותם תורה - וזה היה לאחר מעשה העגל. כלומר: היו חופה ו-קדושין.

”וַיִּמָּת נָדָב וָאִבִּיהוּא לְפָנָי ד' בְּהַקְרִיבֵם אֵשׁ זָרָה לְפָנָי ד' בְּמִדְבַר סִינַי וּבְנִים לֹא הָיוּ לָהֶם...” (במדבר ג', ד')

מדייקת הגמרא: (יבמות ס"ד.), שאם היו להם בנים, לא היו מתים! מה הקשר? אומר ה'חתם סופר': הם הגיעו לדרגה המירבית של שלימות עצמית, כך שלא היה בשביל מה להחזיק אותם פה יותר; ואם תשאל, הלא יש הרבה צדיקים שהשלימו עצמם ונמצאים פה? התשובה היא: מפני הילדים שלהם. ואף נדב ואביהווא - אם היו להם ילדים, היו נשארים בחיים! ■

הלשון היא קולמוס של הלב

>>> המשך מעמ' 1

הוא שמה בחלקו. 'איזהו עשיר השמך בחלקו'. מה זה חלקו? חלקו זה כמה שנותן לו הקב"ה. יכול לתת לו עם מאמץ, יכול לתת לו בלי מאמץ. אתה רוצה להתאמץ בשביל לקבל את מה שמוכן לך? בבקשה תתאמץ! אבל גם אם לא תתאמץ זה מוכן לך, רק שיש הרבה סבות לפניו, איך לגלגל את המזון לאדם.

רבינו בחיי אומר בשער הבטחון: שאלה שגונבים מסכנים. למה? כיון שאת מה שהם הצליחו לגנוב היו משיגים גם בלי לגנוב, רק הם גנבו את זה מהכיס האחד שלהם, לכיס השני שלהם. אם היו ממתנינים, מן השמים היו מגלגלים להם את מה שמגיע להם במזונות, מבלי לגנוב. אבל מה עלה בשכרם? עונש של הגניבה למרות שהם לא הוסיפו אגורה אחת יותר ממה שהיה קצוב להם. אי אפשר שאדם ישתכר יותר ממה שקצבו לו. יש אנשים שיש להם כסף רב, אבל ברכה אין בו. יש אנשים שיש להם מעט, אבל זה בבחינת 'אוכל קמעא ומתברך בתוך מעיו'.

אדם צריך לדעת, שידעיה לחדוד - והכרה לחדוד, שכל לחדוד - ולב לחדוד. וצריך לחבר ביניהם. המרחק לא גדול, אבל יש אנשים שהמרחק בין השכל לבין הלב אצלם, כמו ממזרח למערב. אומרים, מה שאומרים בפיהם - ומעבר לזה לא מבינים כלום. יכולים להגיד לך פסוקים רבים

חרובין זה מאכל שאין בו הרבה ויטמינים, אוכל יבש והוא כמו חרבות לגוף והוא אכיל קב חרובין מע"ש עד ע"ש מרוב עניותו. הזכות שלו היתה כזו גדולה שכל העולם כולו היה ניזון בשביל חנינא בני, אבל הוא עצמו חי בעניות גדולה. לאשתו לא היה פת לאפות בתנור, מחמת הכושה היתה מבעירה גחלים בתוך הארובה כדי שהעשן יתמר למעלה, כדי שלא יחשבו שאין להם מה לאכול. היתה לה שכנה רעה שידעה שאין להם מה לאכול והעשן מהארובה היה מרגיז אותה, שכאילו אפים ומבשלים כל הזמן. באה ודפקה על הדלת ואשתו של רבי חנינא התביישה ועלתה לעליית הגג. נכנסה השכנה ישר לתוך המטבח הסתכלה בתנור והנה היא רואה שהוא מלא לחמים והקערות מלאות בצק. צעקה לאשתו של רבי חנינא: "רדי, הלחמים נשרפים". ענתה לה: "לכן עליתי למעלה להביא את המרדה, כדי להוציא אותם מתוך התנור". היא היתה בטוחה שיעשה לה נס והיא לא תתבייש. זו דרגת בטחון של אמת, זו מידת אמת לאמיתה.

אדם החי ויודע שאם הוא בסדר והוא מקבל גורת שמים באהבה והוא בוטח בה, הוא גם יודע שהמזונות קצובים לו מאתו יתברך ואי אפשר להשיג יותר ממה שהקב"ה נותן, לא ישר ולא עקום וממילא

מ'קהלת' בעל פה, או לפחות את הפסוק הראשון: "הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הבל הבל", אבל אחרי שהם גומרים את הדקלום הזה, הם רצים ל"הבל הבלים" ומחפשים עוד אם אפשר לקבל ומתחננים לכל פיסת "הבל".

"מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש"? האם נותר לאדם משהו מכל מה שעמל תחת השמש? בנה בנינים, נטע נטיעות, יש לו פרדסים, כרמים, שטחים, קרקעות, מדינות יש לו, אבל ביום פקודה מה יקח? שום דבר! מה שנותר להם, הם מניחים לאחרים, הם פשוט עבדו בשביל שיבוא אחר ויקח מן המוכן מה שעמלו בו כל ימי חייהם. זה לא הבל הבלים? אדם מדבר בחורף, יוצא מפיו הבל, נשאר מזה משהו? שום דבר! מהקומקום יוצא הבל, רואים בזה ממשות. מהאדים, נשאר משהו? כלום, הבל! כן מעשי האדם שלא על פי התורה.

צריך לדעת, אם אתה מבין מה שאתה אומר, או שאתה רק מדקלם. מה ההבדל? **רוח ממללא!**

ההבדל הוא אם אנחנו מבינים ומכירים שבעצם, כל מקומו של האדם הוא עראי בעולם הזה - רוח - הבל. יש אנשים שחושבים שהם מנצלים את החיים, אבל הם לא יודעים, שבעצם החיים נצלו אותם. ■

הלכות נקיות

ד"ה שיעור פרסה

ז. כל הנצרך לנקביו, אסור אפילו בדברי תורה וכ"ש בק"ש ושאר ברכות ואפילו אין מתאווה כל כך שיהא בו משום 'בל' תשקצו' כיון שאינו יכול להעמיד עצמו עד פרסה, אסור. ואם יכול להעמיד עצמו פרסה, מותר אפילו בק"ש וכ"ש בשאר ברכות. ויש מחמירין בזה. ובדיעבד אפילו אינו יכול להעמיד עצמו, אין צריך לחזור ולקרוא ולברך ואפילו בכהמ"ז. (סימן צ"ב סעי' א' ס"ק ו' ז' ובה"ל ד"ה אפי')

ח. מי שברי לו שאינו יכול לעמוד על עצמו מלהפיה, עד שיגמור תפלתו בין בשחרית בין במנחה וערבית, מוטב שיעבור זמן תפלה ולא יתפלל ממה להפסיק תפלתו להפיה ודינו כאנוס ויתפלל השניה ב' פעמים, אבל לא יעבור זמן ק"ש, אלא יקרא ק"ש עם ברכותיה ובל' תפילין ומתי שיכול להניח תפילין ביום יניחם. ודעת הגר"א שאין לבטל מצות תפלה עבור זה. (סימן פ' סעי' א' סק"ג ובה"ל ד"ה מוטב). ■

דבר יום ביומו

א. יש לרחוץ בכל יום פניו ורגליו ובמדינותינו שאין אנו הלוחים יחפים אין צריך לרחוץ רגליו שחרית. (סימן ד' סק"ב)

ב. יש נוהגין לרחוץ פיהם שחרית וכן טוב לנהוג. ובת ענית צבור לא ירוץ. (סימן ד' סעי' י"ז סק"ט)

ג. יבדוק נקביו ואם בדק ואינו צריך עתה, נקרא גוף נקי. (סימן ב' סעי' ו' סק"ג)

ד. ירגיל עצמו לפנות בקר וערב שהוא זריזות ונקיות. (שם)

ה. צריך להזהר בתפלה או באכילה או בשעה שעוסק בתורה שלא ליגע בשוק

חופשה של קיץ

במחיר של חורף

להזמנות:
03-6777779

3 ימים
על ימה של טבריה
מיום חמישי עד מוצ"ש
25/06/05 - 23/06/05
חופשת קיץ מהנה במלון מזרחית לכנרת
בהשתתפות
הרב אמנון יצחק שליט"א
תוכנית עשירה ומגוונת בפעילויות תורניות וחברתיות
פרטים להרשמה **במשרדי "שופר"**
בימים א-ה בין השעות 09:00-21:00

זכרון עולם

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעלוי נשמה, ליום זכרון או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך' גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן this booklet is sponsored for the memory of:

ג'יובני אמתי בן קרלא לזכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	יהודית חכמון בת גמילה ובנותיה לפרנסה וחיים טובים Jeudit Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחה ופרנסה טובה Azura Nahum and his family	ג'יאני מוסכתי בן כוסטנצא שיזכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscatti ben Costanza
אילן חי דבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאזי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	דב חיים דבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	מרטינה די קסטרו בת סבריינה לרפואה שלמה Martina Di Castro bat Sabrina	אדי מסיקה בן ג'יוליה לזיווג הגון כדי לבנות בית כשר בישראל Eddy Messica ben Giulia
סטפנו קלאו בן פראנקה לפרנסה טובה וחיים טובים למשפחתו Stefano Calo' ben Franca	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת ג'יוליה לזכות בבן זכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	השותפים: לאונה סונינו בן ג'יוליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	דוד אידורד פדלון בן רינה ומשפחתו לרפואה ופרנסה טובה David Eduard Fadlun ben Rina and his family
יעקב ג'קומו תראגי'נה בן אסתר לעלוי נשמתו Yaakov Giacomo Terracina ben Ester	דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנרוד בן דינה - לעלוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעלוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	אנריכו אהרון מג'אר בן רוזא לעלוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעלוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora	נואמי ג'רבי בת מרים לעלוי נשמתה Noemi Djerbi bat Miriam		

נסיעה לקברות הצדיקים
עם הרב אמנון יצחק מיום רביעי ו' תמוז 13.07.05
ההרשמה במשרדי "שופר" רח' מתתיהו 10, בני ברק טל': 03-6777779

**Pour la première fois à
Marseille**

Rav Amnon Itshak Chlita

Traduction simultanée

Tarif unique : 10 Euros !!

**LE 20 JUIN 2005
LE DÔME**

PARIS 6 Juin 2004

**48, Avenue de Saint-Just,
13004 Marseille.**

**Venez nombreux apprendre, écouter et REFUTER le Rav.
Il répondra en direct à toutes vos questions !!
Entrée 19h30 . Début du programme 20h30.**

Une pièce d'identité vous sera demandée en échange du carque traducteur.

Renseignement : Alex Bencheitl 06-64-45-32-65.

Point de vente sur Marseille: Bon Goût : 28 Rue St Suffren (6ème) - 84 Bd Barry (13ème)

Chipoude Mickey : 19 Rue du Village (6ème)

King Harber : 25 Rue François Mauriac (10ème)

Melekh Apizza : 26 Rue François Mauriac (10ème)

Zouoghi : 2 Bd Lodi (6ème) - 67 Rue du Rouet (6ème) - 206 Bd Paul Claudel (9ème)

A la mémoire de Yossef Bar Simha.

**© Manu informatique
Manu_huzan@yahoo.fr**